Várakozások és gazdasági interakciók

A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának és a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának tudományos konferenciája

2016. november 24-25.

Szeged, Kálvária sgt. 1.

Absztraktkötet

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Program

2016. november 24. (csütörtök)		
9.00-10.00	Regisztráció (folyamatosan) Kálvária sgt. 1. földszint	
10.00-11.45	Plenáris előadások (GTK Aula)	
12.00-13.00	Büféebéd (KO 007)	
	Szekció előadások	
	KO 101	**KO Díszterem**
13.00-15.15	Fogyasztói elvárások változása	Gazdaságpolitikai szabályozás I.
15.15-15.45	Kávészünet (KO 007)	
15.45-18.00	Kockázati tőke és portfólió kezelés	Gazdaságpolitikai szabályozás II.
18.30-	Fogadás (KO 007)	

2016. november 25. (péntek)		
	KO 101	**KO Díszterem**
09.00-10.45	Üzleti hálózatok és klaszterek	Információmenedzsment és gazdaságfejlesztés
10.45-11.15	Kávészünet (KO 007)	
11.15-13.00	Üzleti hálózat és gazdaságfejlesztés	Gazdaságpolitikai szabályozás III.

Részletes program

Plenáris előadások, megnyitó 2016. november 24. 10.00–11.45 GTK Aula	
Ünnepélyes megnyitó	
Dr. Vilmányi Márton	A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának dékánja
Álmok és valóság: az állami vállalatok reformja az átalakuló Kínában	
Dr. Csanádi Mária	MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet tudományos tanácsadója
Miről szólnak az üzleti kapcsolatok? Rövidtávú profit és növekedés vagy hosszútávú együttműködés?	
Dr. Hetesi Erzsébet	A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának egyetemi tanára
A várakozások szerepe a közgazdasági gondolkodásban	
Dr. Farkas Beáta	A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának egyetemi tanára

Szekció előadások november 24.	
Fogyasztói elvárások változása 2016. november 24. 13.00-15.15 KO 101 **Szekcióelnök: Dr. Hetesi Erzsébet**	
Molnár Júlia, Kerényi Ádám	Megváltozott fogyasztói elvárásokra adott FinTech válaszok
Potóczki Judit	A magyar lakosság pénzügyi kultúrájának szintje az öngondoskodás tükrében – nemzetközi és hazai kutatási eredmények
Dr. Prónay Szabolcs, Pető Dalma	A közösségi média hatása a fiatalok táplálkozási szokásaira
Tamasits Dóra, Dr. Prónay Szabolcs	A fogyasztó és a márka közötti viszony új dimenziói

Gazdaságpolitikai szabályozás I. 2016. november 24. 13.00-15.15 KO Díszterem **Szekcióelnök: Dr. Kovács György**	
Dr. Katona Tamás	A foglalkoztatáspolitika dilemmái
Dr. Bessenyei István	Migrációs nyomás Solow növekedési modelljében
Dr. Udvari Beáta	Az innovációs segélyezés főbb trendjei
Varga János Zoltán	A Niche Construction Theory (NCT) közgazdaságtani alkalmazásának lehetőségei, sikerényezőinek vizsgálata

Kockázati tőke és portfólió kezelés 2016. november 24. 15.45-18.00 KO 101 **Szekcióelnök: Dr. Lengyel Imre**	
Rádóczy Klaudia	Carhart modell alkalmazhatósága öngondoskodás esetén – aktív- és passzív befektetési formák
Dr. Kosztopulosz Andreász	Állami szerepvállalás a kockázatitőke-piacon: tapasztalatok és várakozások
Molnár Endre, Dr. Jáki Erika	Kockázati tőkepiac Magyarországon. Állami és uniós szerepvállalás
Kollár-Vizin Renáta Janka	Vállalati hitelkínálat és az állami beavatkozás

Gazdaságpolitikai szabályozás II. 2016. november 24. 15.45-18.00 KO Díszterem **Szekcióelnök: Dr. Farkas Beáta**	
Dr. Kovács György	Pénzügyi stabilitás, pro/anticiklikusság és monetáris politika
Varga Bence	Gazdasági várakozások szerepe a hazai pénzügyi felügyelés kialakulására gazdaságtörténeti megközelítésben
Dr. Kiss Gábor Dávid	A nem konvencionális jegybanki eszköztár alkalmazásának hatása a devizaárfolyamok stabilitására
Sávai Marianna	A költségvetési tanácsok a fenntarthatóság érdekében
Balog Enikő	Az eredményszemléletű államháztartási számvitel bevezetése a nemzetközi tapasztalatok tükrében

Szekció előadások november 25.	
Üzleti hálózatok és klaszterek 2016. november 25. 9.00-10.45 KO 101 **Szekcióelnök: Dr. Kosztopulosz Andreász**	
Dr. Vilmányi Márton, Tarjányi Margit	Stratégiai alkalmazások a B2B kontextusban
Dr. Révész Balázs, Dr. Hetesi Erzsébet	Személyesen személyesebb? Az információs technológia szerepe az üzleti kapcsolattartásban
Dr. Megyeri Eszter	A várakozások kérésköre menedzsment szempontjából: bizonytalanság és kockázatkezelés

Információmenedzsment és gazdaságfejlesztés 2016. november 25. 9.00-10.45 KO Díszterem **Szekcióelnök: Dr. Lukovics Miklós**	
Dr. Málovics Éva, Farkas Gergely	Tudásvagyon a családi vállalkozásokban
Nádas Nikoletta, Dr. Lukovics Miklós, Dr. Udvari Beáta	A felelősségteljes kutatás és innováció szellemiségének gyakorlati szempontjai
Juhász Judit	Kvalitatív módszertan alkalmazása és annak hozadékai a gazdaságfejlesztésben – és annak kutatásában

Üzleti hálózat és gazdaságfejlesztés 2016. november 25. 11.15-13.00 KO 101 **Szekcióelnök: Dr. Vilmányi Márton**	
Dr. Lukovics Miklós, Kézy Béla, Szűcs Petra	Régi-új irányok a városfejlesztésben: a sétálható városok nyújtotta gazdaságfejlesztési lehetőségek
Elekes Zoltán	A terméktér időbeli változása
Juhász Sándor	A magyar filmipar kooperációs hálózatainak evolúciója, 1995-2010

Gazdaságpolitikai szabályozás III. 2016. november 25. 11.15-13.00 KO Díszterem **Szekcióelnök: Dr. Farkas Beáta**	
Pontet Julianna	Kapitalizmus és demokrácia a globalizáció tükrében
Szpisják Nóra, Dr. Udvari Beáta	Megoldhatja-e a segélyezés a gyógyszerhez jutást a fejlődő országokban?
Dr. Pelle Anita, Fekete Boglárka, Végh Marcell	A piacszabályozás minősége Magyarországon európai uniós kontextusban
Dr. Kiss Gábor Dávid	Monetáris és fiskális élénkítés és az amerikai kereskedelmi űrhajózás – a NASA COTS-programban résztvevő vállalatok finanszírozása

Fogyasztói elvárások változása
2016. november 24. 13.00-15.15
KO 101
Szekcióelnök: Dr. Hetesi Erzsébet

Megváltozott fogyasztói elvárásokra adott FinTech válaszok

Molnár Júlia
PhD hallgató
Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola
julia.m.molnar@gmail.com

Kerényi Ádám
doktorjelölt
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
Kerenyi.Adam@eco.u-szeged.hu

Tanulmányunk célja, hogy bemutassa a fogyasztói szokások mily módon változtak meg a bankolásban és mindez hogyan járult hozzá egy új szektor, ún. FinTech szektor létrejöttéhez.
A bevezető részében bemutatjuk, hogy a pénzügyi válság milyen változásokat indított el a pénzügyi termékek/szolgáltatások terén.
Ezt követően bemutatjuk, hogy az ún. FinTech vállalatok szolgáltatásai és termékei milyen rohamosan terjedtek el a pénzügyi iparág több szegmensében a digitális és mobil technológiák rohamos fejlődésének következtében, és hogyan adtak választ a megváltozott fogyasztói szokásokra.
A tanulmány harmadik részében körbejárjuk, hogy kik lehetnek az elsődleges megrendelői ezeknek a FinTech termékeknek/szolgáltatásoknak, mi négy különböző lehetséges vevői csoportot azonosítottunk. Azok a fogyasztók, akik csalódtak a bankokban (1), akiket a bankok nem szolgálnak ki a megszigorított szabályozói követelmények miatt (2), a „digitális írástudó" generáció széles fogyasztói bázist képez (3), valamint azok a fogyasztói tömbök, amelyek eddig még sosem kerültek kapcsolatba bankokkal (4).
A tanulmány utolsó részében kitérünk arra, hogy a FinTech vállalatok a jövőben kivel működhetnek együtt a megváltozott fogyasztói elvárásoknak még szélesebb megfelelőség érdekében, akik az alábbiak lehetnek: azok a hagyományos bankok, akik nyitottak az innovációra (1), az egyes nemzeti, nemzetközi intézmények, szabályozók, nemzeti bankok, kormányok és önkormányzatok (2) és nagy technológiai és nem banki vállalatok, mint például az Amazon, Google, Facebook (3).

Kulcsszavak: FinTech, bankok, pénzügyi inklúzió

A magyar lakosság pénzügyi kultúrájának szintje az öngondoskodás tükrében – nemzetközi és hazai kutatási eredmények

Potóczki Judit
PhD hallgató
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola (Budapest),
potoczkijudit.nke@gmail.com

Egy adott ország pénzügyi kultúrájának szintje meghatározó jelentőséggel bír többek között a lakosság rövid és hosszú távú megtakarításai nagyságának és összetételének alakulása szempontjából. Magyarország a közvélekedés szerint azon országok közé tartozik, ahol a pénzügyi kultúra szintje elmarad a kívánatostól, ugyanakkor a kedvezőtlen irányú demográfiai folyamatok következtében valószínűsíthető a nem túl távoli jövőben az állami nyugdíjrendszer deficitessé válása, amely növekvő mértékű egyéni öngondoskodást tesz szükségessé. Az előadás ez utóbbi témakörre fókuszálva az OECD nemrég nyilvánosságra hozott jelentése, valamint az Önkéntes Pénztárak Országos Szövetsége (ÖPOSZ) megbízásából 2015-ben és 2016-ben elvégzett felmérések alapján kívánja ismertetni az ezzel kapcsolatos kutatási eredményeket. Az OECD 30, főleg európai ország 18-80 év közötti felnőtt lakosságának bevonásával mérte fel három fő részterület, a pénzügyi ismeretek, a pénzügyi viselkedés és a pénzügyi hozzáállás terén az egyes országokra jellemző tendenciákat. A kérdések egy része azt igyekezett feltárni, hogy egyrészt miként vélekednek a válaszadók a hosszú távú megtakarítási szemléletről, másrészt mennyire képesek ténylegesen pénz félretenni. Az ÖPOSZ-felmérések kifejezetten azt mérték fel, hogy a 25-60 év közötti munkavállalók mekkora jövedelem-kiesésre számítanak a nyugdíjazásukból adódóan, milyen nagyságú megtakarításokat tartanak szükségesnek ennek kompenzálására, illetve mekkora összeget tesznek ténylegesen félre erre a célra. A szükségesnek tartott megtakarításokat a válaszadók által erre a célra fordított összegekkel, valamint az önkéntes nyugdíjpénztárakba a teljes tagság 2015-ben teljesített átlagos havi befizetéseivel összehasonlítva látható, hogy a tényleges értékek jelentősen elmaradnak mind a kívánatosnak gondolttól, mind a kieső jövedelemre vonatkozó várakozásoktól. Az OECD-jelentés eredményeiből az a következtetés vonható le, hogy bár a magyar felnőtt lakosság pénzügyi ismeretei és hozzáállása nemzetközi összehasonlításban nem tekinthetők alacsony szintűnek, a pénzügyi viselkedésről, vagyis a meghozott pénzügyi döntésekről ugyanez már nem mondható el, míg az ÖPOSZ-felmérések az ismeretek terén is feltártak érdemi hiányosságokat.

Kulcsszavak: pénzügyi kultúra, öngondoskodás, megtakarítások, felmérések eredményei

A közösségi média hatása a fiatalok táplálkozási szokásaira

Pető Dalma
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
petodalma89@gmail.com

Dr. Prónay Szabolcs
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
pronay.szabolcs@eco.u-szeged.hu

Manapság egyre divatosabbá vált egészségesen élni, a gyártók egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a természetes alapanyagok használatra és sorra jelennek meg a piacon az egészségtudatos fogyasztókat célzó termékek. A fiatal korosztály egészséges táplálkozásának vizsgálata nagyon fontos, hiszen ők lesznek a jövő munkavállalói és fogyasztói. Életük szerves része a közösségi média, amely hatással van életstílusukra, fogyasztási szokásaikra is, így ezen speciális területre, az egészséges táplálkozásra is. Kutatásunk célja feltárni a fiatalok egészségtudatosságát táplálkozási szokásaik terén, illetve megvizsgálni a közösségi média erre gyakorolt hatását.

A tanulmány első részében a hazai és külföldi szakirodalmakat dolgozzuk fel egészségtudatosság témakörében. A szakirodalom szerint az emberek fontosnak tartják az egészséges életmódot, tisztában vannak az táplálkozás és a sport egészségre gyakorolt hatásával, mégsem tesznek érte, ha nincs meg a szükséges motivációjuk. A fiatalabb korosztály még nem érdeklődik aktívan az egészséges életmód iránt, táplálkozásukban a családnak még meghatározó szerepe jut. A szülőkön kívül a mikrokörnyezet gyakorol még hatást az egészségtudatos magatartás elsajátítására.

A tanulmány második részében három, fiatalok körében lefolytatott fókuszcsoport eredményeit mutatjuk be. A vizsgálat során arra kerestük a választ, hogy mennyire élnek egészségesen a fiatalok, mennyire tartják fontosnak az egészséges táplálkozást és mennyire befolyásolják őket a közösségi médiában megosztott tartalmak. A kutatásból kiderült, hogy a fiatalok csak egy szűk csoportja étkezik egészségesen. Sokan úgy vélik, hogy az egészségtelen táplálkozás hatásait még nem érzékelik, így nem is szükséges foglalkozniuk vele, valamint ha sportolnak, akkor azzal ellensúlyozni tudják a rossz táplálkozásból eredő következményeket. Szerintük az egészséges táplálkozás költséges és főként a szülőkön múlik, hogy hogyan étkezik a fiatal. Véleményük szerint a szülők befolyása, a magas költségek és az időhiány miatt egyébként is nehéz lenne számukra megvalósítani az egészséges táplálkozást. Az étrend-kiegészítőket a vitaminokon kívül nem ismerik és nem is tartják szükségesnek.

A fókuszcsoportos kutatás során kiderült, hogy a fiatalok étkezésére legfőképp a szülők vannak befolyással, de megjelenik a baráti társaság és a közösségi média is befolyásoló tényezőként.

Kulcsszavak: egészséges táplálkozás, ifjúság, közösségi média

A fogyasztó és a márka közötti viszony új dimenziói

Dr. Prónay Szabolcs
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
pronay.szabolcs@eco.u-szeged.hu

Tamasits Dóra
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
tamasitsdora@gmail.com

A fogyasztók a mindennapi életük során számos márkát használnak, de ezek közül bizonyos márkák fontosabbá válnak, és kialakul egyfajta kötődés a fogyasztó és a márka között. Megfigyelhető napjainkban az a jelenség, hogy bizonyos márkák hatalmas rajongótáborral rendelkeznek, és ezek a márkák képesek olyan erős és mély érzelmeket kiváltani a fogyasztóból, amelyeket korábban csak az interperszonális kapcsolatok szintjén tudtunk elképzelni. Ezek azok a márkák, amelyekhez a fogyasztók nem pusztán racionális érvek miatt ragaszkodnak, hanem amelyeket a szó szoros értelmében szeretnek, erre utal a „szeretetmárka" (lovemarks) elnevezésük is. Ebben az esetben a márkához való kötődés legmagasabb szintjéről beszélünk.
Tanulmányunkban elsőként a Kevin Roberts által a marketing köztudatba bevezetett szeretetmárkák igen vitatott koncepcióját mutatjuk be, amely során részletesen kitérünk arra, hogyan definiálható a márkaszeretet, továbbá feltárjuk, hogy milyen tényezők húzódhatnak meg e jelenség mögött. Tanulmányunk következő fejezetében ismertetjük a márkaviszony elméletet (Brand Relationship Theory), amely bemutatja, hogy mit értünk a fogyasztó és a márka közötti viszony alatt, továbbá áttekintést ad arról, hogy miért és hogyan értelmezhető a márkákhoz való kötődés az interperszonális kapcsolatok szintjén. A fogyasztó és a márka közötti viszony különböző minőségi szinteken jelenhet meg, amelyet a márkaviszony minőség (Brand Relationship Quality Theory) elmélet foglal össze.
Primer kutatásunk során kvalitatív módon megvizsgáltuk, hogy kimutathatók-e a Szegedi Tudományegyetem közgazdász hallgatói között a szakirodalomból ismert fogyasztó-márka közötti kapcsolattípusok különböző fajtái. A kapcsolattípusok feltárásához 4 fókuszcsoportos kutatást készítettünk, mellyel azt kívántuk feltárni, hogy milyen viszonyok és érzelmek rajzolódnak ki a megkérdezettek és az általuk választott lojálisan fogyasztott márka között. A fókuszcsoportos interjúk eredményei jelenleg a feldolgozás fázisában tartanak, de az már látszik, hogy a márkaszeretet koncepciója sajátosan jelenik meg a vizsgált csoporton belül, és a belső szimbolikus faktoroknak nagyobb szerepe van e viszonyban, mint a külső szimbolikus tényezőknek.

Kulcsszavak: márkaszeretet, márkaviszony elmélet, márkaviszony minőség, lojalitás

Gazdaságpolitikai szabályozás I.
2016. november 24. 13.00-15.15
KO Díszterem
Szekcióelnök: Dr. Kovács György

A foglalkoztatáspolitika dilemmái

Prof. Dr. Katona Tamás
egyetemi tanár
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
tamas.katona@juris.u-szeged.hu

A modern gazdaság egyik legnagyobb próbatétele a foglalkoztatás szintjének megőrzése. A gazdaság húzóágazatainak egy része tőkeintenzív, így a növekedés nem jár együtt a foglalkoztatás bővülésével. Ugyanakkor a munkaerő igényelt képzettségi szintjének és egyre gyakrabban speciális szakképzettségének kereslete nem találkozik a kínálattal.

A gazdaságpolitika egyik dilemmája: a gazdasági növekedése vagy a foglalkoztatás bővülése kapjon prioritást. Rövidtávon, sőt bizonyos értelemben középtávon is meghatározó a foglalkoztatottak szakmastruktúrája, hosszabb távon azonban ez alakítható. A gazdaságfejlesztés milyen arányban vegye figyelembe a foglalkoztatás aktuális gondjait, így az alulképzettek valódi foglalkoztatását? A közfoglalkoztatás rendelkezésre álló idősora ellentmondásos helyzete tükröz.

A modern gazdaságnak vannak olyan ágazatai, amelyek amellett, hogy munkaintenzívek, jelentős húzóerőt fejtenek ki a társadalom számára. A fejlesztésük ugyanakkor komoly oktatási koncepcióváltást igényel. Az utóbbi évek oktatáspolitikai dilemmája az arányok eltolódása az általános képzéstől a szakképzés irányába. Egyben a szakképzés túlzott specializálódása, annak a kísérlete, hogy miként lehet rövid képzési idővel, minimális általános ismeretekkel piacképes szakmunkásokat nevelni. Kellő hosszúságú idősorok értelemszerűen nem állnak rendelkezésre, de sajátos módszertani dilemma: szabad-e várni addig, amíg bizonyos folyamatok nehezen helyrehozható változásokat idéznek elő, vagy korábban is lehetséges következtetések levonása.

Az újabban tapasztalható, mérhető hazai tendenciák a nemzetközi trendekkel ellentétesek az általános képzésben és a szakképzésben is. A csökkenő képzési idő, a felsőoktatásban résztvevők arányának mérséklődése a modernizációt gátló tényezők. Ehhez szorosan kapcsolódó dilemma a versenyképesség és a munkaerő képzettségének viszonya. A versenyképesség gyakran citált eleme a munkaerőköltség. Ez azonban csak rövidtávon lehet hatásos. A tartós versenyképesség javulás feltétele a képzett és szakképzett munkaerő.

A foglalkoztatás dilemmái között fontos szerepe van a bérköltségnek. A hazai bérszínvonal elmarad a környező országokétól is, és jellemzője a magas képzettség igen mérsékelt elismerése. A foglalkoztatási helyzet egészen új eleme a kompetitív szféra kiterjedése 2011 óta a közszféra jelentős részére is, mivel itt a keresetek egyre szélesebb körben az európai bérszinttel versenyeznek, amit még súlyosbít a magyar fizetőeszköz folyamatos leértékelődése.

Kulcsszavak: gazdaságpolitika, foglalkoztatáspolitika, bérhelyzet, szakmastruktúra

Migrációs nyomás Solow növekedési modelljében

Dr. Bessenyei István
egyetemi docens
Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar
essenyei@ktk.pte.hu

A migrációs folyamatok gazdasági növekedésre gyakorolt hatását Solow modelljének keretei közt vizsgáljuk, mert az a növekvő gazdaság konzisztens és koherens képét rajzolja meg. Az egyensúlyi növekedési pálya stabil, így az exogén hatások a komparatív statika eszközével vizsgálhatók. Legfontosabb következtetéseink az alábbiak:
A migrációs nyomás következtében a rendelkezésre álló munka mennyisége gyorsabb ütemben nő, és ez a GDP magasabb egyensúlyi növekedési ütemét eredményezi. Kevésbé kedvező kép rajzolódik ki azonban az egy főre eső GDP alakulásáról. Ha a migrációs nyomás következtében a népesség növekedési üteme nő meg, az egy főre eső GDP egy alacsonyabb pályát követve növekszik tovább.
A helyettesítés nagyfokú rugalmassága esetén endogén növekedés lehetséges. Ekkor a GDP a népesség növekedési ütemének és az exogén technikai haladás rátájának összegeként adódó természetes rátánál gyorsabban növekszik. A migrációs nyomás azonban az endogén növekedés leépülését és a természetes ráta szerint történő exogén növekedés kialakulását eredményezheti.
Rosszabb a helyzet a bérek rugalmatlansága esetén, melyet a helyettesítés egységnyinél kisebb rugalmassága reprezentál. Ekkor a legjobb esetben is csak a természetes rátának megfelelő exogén növekedés alakulhat ki, ám erőteljesebb migrációs nyomás hatására a gazdaság az összeomlás felé tartó növekedési pályára kerülhet.
Alulfejlett térségekre alkalmazva a modellt, akár egy migrációs sokk is a szegénységi csapdába juttathatja a gazdaságot, ha az nem elég fejlett. Ha pedig a migrációs nyomás a népesség növekedési ütemét befolyásolja, a lehetséges egyensúlyi növekedési pályák száma megváltozhat: a modell bifurkál. Ennek során a gazdaság szintén az alacsony szintű egyensúly állapotába kerülhet.
A fenti következtetések meglehetősen optimista feltételezések mellett adódnak: Solow nyomán feltesszük, hogy minden megtakarítás automatikusan beruházássá válik. A munka homogenitására vonatkozó feltevés lehetővé teszi, hogy a bevándorlók munkapiaci integrációjának erőforrásigényét figyelmen kívül hagyjuk. Ennek mértékéről ma még amúgy is nagyon keveset tudunk. Mindezek alapján azt kell mondanunk, hogy eredményeink, a reálisnál kedvezőbb képet rajzolnak ki.
Elvetve a technikai haladás exogén konstans rátájára vonatkozó feltevést megmutatjuk, hogy a migrációs nyomás nem zárja ki az egy főre eső GDP egyensúlyi szintjének növekedését. Ennek feltétele azonban az elegendően gyors ütemű technikai haladás.

Kulcsszavak: gazdasági növekedés, migráció, neoklasszikus növekedési modell

Az innovációs segélyezés főbb trendjei

Dr. Udvari Beáta
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
udvari.beata@eco.u-szeged.hu

A fejlődő országok jelentős hányadának felzárkózási folyamatát gátolja az, hogy alacsony hozzáadott értékű termékek exportjától függ gazdaságuk (például az afrikai, karibi, csendes-óceáni országok többnyire mezőgazdasági termékek, nyersanyagok exportjára szakosodtak, és teljes exportjuk több mint 40%-át teszik ki). Emellett azt is kimutatták, hogy a közepes jövedelmű országoknak 28 évre van szükségük (bizonyos mértékű gazdasági növekedés teljesítése mellett), hogy a fejlett országok közé kerüljenek (ez az ún. middle income trap). E folyamatokat jelentős mértékben ellensúlyozni lehetne az adott ország innovációs kapacitásának és a technológiájának fejlesztésével.
Erre vonatkozóan több (nemzetközi) kezdeményezés is született már. Egyrészt a Fenntartható Fejlesztési Célok (2016-2030) keretében is megfogalmazták a fejlett és fejlődő országok közötti technológiai együttműködés fejlesztését. Másrészt az Európai Unió például a politikák fejlesztési célú koherenciája elve mentén az EU-s innovációs politika és a nemzetközi fejlesztéspolitika összehangolását teszi szükségessé. Harmadrészt pedig bár relatíve kevés külföldi segély irányul a fejlődő országok innovációs kapacitásának fejlesztésére, ezeknek kiemelkedő hatása lehet az alacsony innovációs képességekkel bíró fejlődő országokban.
Mindezek alapján e kutatás célja, hogy feltárja: a nemzetközi céloknak is megfelelően a donorok nemzetközi fejlesztési segélyezésük során milyen mértékben támogatják a kutatást, technológia-fejlesztést a fejlődő országokban? Ennek elemzéséhez az OECD segélyezési adatbázisában (OECD CRS) elérhető adatokat használjuk fel, és a 2002 és 2014 közötti időszakot vizsgáljuk meg 150 fejlődő ország bevonásával.

Kulcsszavak: aid for innovation, segélyezés, nemzetközi fejlesztési együttműködés

A Niche Construction Theory (NCT) közgazdaságtani alkalmazásának lehetőségei

Varga János Zoltán
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
vjz@eco.u-szeged.hu

Niche Construction Theory (NCT) alatt az evolúcióval foglalkozó kutatók annak a dinamikus folyamatnak az elméleti vizsgálatát értik, amely során az organizmus a működésével oly mértékben befolyásolja aktívan a környezetét, hogy ezáltal a szelekciós nyomás iránya és nagysága is módosul. Ennek az egyik fontos következménye, hogy olyan gének, mintázatok, viselkedés-komplexek fixálódhatnak, amelyek a környezet befolyásolása nélkül kiszelektálódnának. A közgazdászok régóta használják a gazdasági szereplők közötti verseny leírására analógiaként az evolúciót, a jelen tanulmány pedig arra vállalkozik, hogy ezt az analógiát az NCT-vel kibővítse, és megvizsgálja annak közgazdaságtani alkalmazásának lehetőségeit. Bemutatásra kerül, hogy ebben a gondolati keretben, a régóta ismert közgazdaságtani jelenségek átfogalmazásán túl, számos olyan eszköz és módszer is rendelkezésre áll, amelyek segítségével, azok gazdasági folyamatokra történő megfelelő adaptációjával, mind a döntéshozók, mind pedig az elméleti szakemberek számára a jelenségek pontosabb megragadására nyílik lehetőség.

Kulcsszavak: vállalati viselkedés, piaci szerkezet, niche construction

Kockázati tőke és portfólió kezelés
2016. november 24. 15.45-18.00
KO 101
Szekcióelnök: Dr. Lengyel Imre

Carhart modell alkalmazhatósága öngondoskodás esetén – aktív- és passzív befektetési formák

Rádóczy Klaudia
PhD hallgató
Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar
radoczy.klaudia@ktk.pte.hu

Magyarország demográfiai képe az elmúlt időszakban megváltozott, elöregedő társadalomban élünk, mely az állam által finanszírozott felosztó-kirovó nyugdíjrendszer működését fenyegeti. Ennek következtében az öngondoskodás és ennek fontossága egyre központibb témává válik. A tanulmány fő témája, hogy az egyre romló demográfiai helyzet és a nyugdíjrendszer instabilitása ellenére, hogyan tudunk olyan megtakarítási lehetőségeket kiaknázni, melyek szükség esetén az időskori öngondoskodás fiskális alapjait is megteremthetik. Ökonometriai modellek segítségével aktív és passzív befektetési lehetőségek elemzése történik, melyek a pénzügyileg és modellszinten optimális döntést képesek gyakorlati alkalmazhatóságba interpretálni. Természetesen a következőkben bemutatott lehetőségek nem csak célirányosan az időskorban kieső jövedelem pótlását hivatottak megteremteni. Sokkal inkább olyan befektetési lehetőségek és kiválasztási módszerek, melyek manapság a pénzügyi döntések során mindenki számára hasznosak lehetnek. Továbbá a tanulmány során a Carhart modell és a globális pénzpiac fogalma is felhasználásra kerül, mint az aktív portfólió kezelés kapcsán képzett optimális befektetések mozgatórugója.

Kulcsszavak: öngondoskodás, aktív- és passzív befektetések, portfólió kezelés, Carhart modell

Állami szerepvállalás a kockázatitőke-piacon: tapasztalatok és várakozások

Dr. Kosztopulosz Andreász
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
koszti@eco.u-szeged.hu

Az új, növekedésorientált vállalkozások számarányukhoz képest jelentős szerepet töltenek be a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás előmozdításában és gyakran az innovációban is. Az indulásukhoz és fejlődésükhöz szükséges tőke megszerzése során azonban jellemzően korlátokba ütköznek, melyek hátterében olyan piaci elégtelenségek állnak, mint az információs aszimmetria vagy a tranzakciók méretgazdaságossága. Ezen piaci elégtelenségek léte motiválja többnyire a kockázatitőke-piacon való állami szerepvállalást, amelynek immár több eltérő modellje is kialakult a gyakorlatban. A hazai kockázatitőke-piacon a 2009-2016 közötti időszakban JEREMIE program képviselte a beavatkozás alkalmazott módozatát, mely egy közvetett szerepvállalásra épülő kínálatorientált modellként írható le.
A program bemutatása és értékelése nyomán azt a konklúziót fogalmazhatjuk meg, hogy egy pusztán a kínálati oldalra koncentráló kockázatitőke-program egy szűk kockázatitőke-piacon szükségképpen korlátozott sikerrel jár. A kínálat bővítése a jövőben együtt kell járjon a keresleti oldalon a tőkét kereső vállalkozások felkészítésével a befektetések fogadására. A tanulmány egy ilyen vállalkozásfejlesztési beavatkozás kívánatos szempontjainak és tartalmi elemeinek feltérképezésével zárul.

Kulcsszavak: kockázati tőke, állami szerepvállalás, JEREMIE program, vállalkozásfejlesztés

Kockázati tőkepiac Magyarországon - állami és Uniós szerepvállalás

Molnár Endre
PhD hallgató
Budapesti Corvinus Egyetem
bandoolero@gmail.com

Dr. Jáki Erika
egyetemi adjunktus
Budapesti Corvinus Egyetem
jaki.erika@t-online.hu

A téma feldolgozásához először a kockázati tőkepiac szereplőit és működését mutatjuk be, különös tekintettel az állami és az uniós szereplők jellemzőinek bemutatására és megkülönböztetésére a magánpiaci szereplőktől, valamint röviden bemutatjuk az inkubátorházak szerepét is a kockázati tőkepiacon. Ez követően áttekintést adunk a hazai kockázati tőkepiac fejlődéséről, legfontosabb mérföldköveiről, mikor és milyen szerepben jelent meg az Magyar Állam vagy az Európai Unió, mi a megjelenésük indoka, célja.

A kockázati tőkealap kezelő társaságok pénzügyi közvetítő funkciót látnak el. A kockázati tőkealap kezelő nemcsak közvetíti a tőkét a kockázati tőkebefektető és a célvállalat között, hanem sokszor szakmai befektetőként kapcsolatrendszerével, szakértelmével is támogatja a céltársaságot. A magántulajdonban lévő kockázati tőkealap-kezelő cégektől meg kell különböztetni az állami tulajdonú kockázati tőkealap kezelő cégeket, melyek inkább pénzügyi, mint szakmai befektetőként működnek. Azonban az állami szerepvállalás a kockázati tőke piacán lökést adhat a gazdasági fejlődésnek, mivel a profitszerzésen túlmutató célokat is követhet, mint munkahelyteremtés, térségfejlesztés, vagy az innováció ösztönzése. A kockázati tőkebefektető saját tőke ágon finanszírozza a társaságot, részesedést szerez a tőkealapon keresztül a céltársaságban, a tulajdonosi jogokat azonban a tőkealap kezelő gyakorolja. A hozamot a társaságban lévő részesedés értékesítésével (exit) realizálják. Jellemzően magvető, vagy start-up életszakaszban lévő vállalkozások a céltársaságok, melyek magas növekedési potenciállal rendelkeznek. Az inkubátorházak egyre fontosabb szerepet töltenek be az induló vállalkozások felvirágoztatásában, támogatásában, a kockázati tőkebefektetőkkel való kapcsolattartásban.

A hazai kockázati tőke piac fejlődésében az alábbi változások, vagy mérföldkövek figyelhetőek meg:

- A rendszerváltás kezdetétől fogva a hazai szereplők által elérhető tőkealapok mérete egyre nő,
- Megjelentek a külföldi befektetők is a magyar piacon,
- A befektetési célpontok a nagyobb vállalatoktól a kisebb, mikro cégek felé mozdult el.
- 2009-ben az Európai Bizottság az Európai Beruházási Alappal közösen hirdette meg Magyarországon a Jeremie I. programot (2007-2013) a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatására.
- 012-ban meghirdetésre került a Jeremie II. program.

A Jeremie I. program beindította a hazai kockázati tőkebefektetéseket, és ennek is köszönhetően napjainkban egyre nagyobb kultúrája van az induló vállalkozásoknak.

Kulcsszavak: kockázati tőke, állami szerepvállalás, magvető, start-up,

Vállalati hitelkínálat és az állami beavatkozás

Kollár-Vizin Renáta Janka
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
r.vizin@gmail.com

Magyarországon a 2009-es recessziót követően 2010-ben növekedett a gazdaság. Mindez úgy következett be, hogy a nem pénzügyi vállalatok banki hitelállománya 5%-os csökkenést mutattak. Ez a tendencia a recesszió elmúltával a következő években is folyatódott. A hitelezés nélküli fellendülés többek között a hitelkínálat elégtelenségére, illetve a bankrendszer hitelezési képességére és hajlandóságára vezethető vissza. Egyértelműen mégsem tehető felelőssé kizárólag az elégtelen hitelkínálat, hiszen a jelenséget a hitelkereslet hiánya is okozhatja. A válság során a hitelkereslet is jelentősen mérséklődött, 2010 elejétől azonban már élénkülésnek indult. 2010 végén a vállalati hitelezés visszaeséséért a kereslet, illetve a kínálat csökkenése körülbelül 1/3-2/3 arányban felelős.
Mivel a válság kitörése után a szigorú hitelkínálati korlátok játszottak fontosabb szerepet a hitelezés visszaesésében, így vizsgálatomban a hangsúlyt a hitelkínálati korlátok enyhítésére helyezem. A válság első éveiben a hazai bankok a hitelkondíciók jelentős szigorítását jelentették az MNB hitelezési felmérésében, azóta csak 2013-tól számoltak be a standardok enyhítéséről. A hitelezés ösztönzésére különböző eszközökkel élhet az állam. Ezek lehetnek monetáris eszközök, fiskális szubvenciók (ezek főként a hitelkeresletet próbálják élénkíteni, például közvetlen kamattámogatással), prudenciális és adminisztratív eszközök, valamint részleges vagy teljes fiskális kockázatvállalás (garanciavállaláson vagy közvetlen hitelnyújtáson keresztül). Ezek jellemzően az alacsony kockázatvállalási hajlandóság miatt lépnek fel, melynek feloldására a leghatékonyabb módszer, ha az állami szereplő magát a kockázatot vállalja át a hitelnyújtó banktól. Ebben az esetben az állami szereplő veszi át részlegesen a bankok hitelezési funkcióját, őt terhelik a hitelveszteségek, valamint a hitelek finanszírozását is magának kell előteremtenie. Magyarországon ezt az állami tulajdonú bankok végzik (MFB, Exim Bank, MNB).
Tanulmányom második felében az utóbbi, részleges vagy teljes fiskális kockázatátvállalással történő hitelezés ösztönzést fogom elemezni. Kitérek majd az MFB és EXIM Bank által nyújtott konstrukciók előnyeire, hatásaira. Továbbá megvizsgálom, hogy miként befolyásolja a hitelkínálatot, ha egy állami szereplő (Garantiqa Zrt) garanciát vállal a kihelyezett hitelek egy részére, ezzel csökkentve a bankok kockázatát.

Kulcsszavak: vállalati hitelezés, hitelkínálati korlát, hitelezés élénkítés, speciális állami intézmények

Gazdaságpolitikai szabályozás II.
2016. november 24. 15.45-18.00
KO Díszterem
Szekcióelnök: Dr. Farkas Beáta

Pénzügyi stabilitás, pro/anticiklikusság és monetáris politika

Dr. Kovács György
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
nkgy@eco.u-szeged.hu

A pénzügyi válság felszínre hozta a dezinflációra összpontosító monetáris politika hiányosságait s előtérbe kerültek a monetáris politika által követhető egyéb célok körül folytatott viták. Egyrészt a pénzügyi intézményeknek különösen az ezredfordulót követően megfigyelhető viselkedése megmutatta, hogy a hitelpiacok egyes szereplőinek individuálisan optimálisnak tűnő döntései nem feltétlenül vezetnek rendszerszintű optimumhoz. Mindez szoros összefüggésben áll a hitelkínálati és hitelkeresleti oldalon megfogalmazódó várakozásokkal, s ennek következtében jelentős mértékben növelve a pénzügyi rendszer kockázatait. Ezen tapasztalatok nyomán a pénzügyi intézményrendszer működése vonatkozásában a mikroprudenciális szabályozás mellett felértékelődött a makroprudenciális megközelítés. Másrészt a fenti folyamatokkal szoros összefüggésben az elmúlt évtizedek monetáris politikai gyakorlata a monetáris transzmisszió egyes csatornáinak működésében is érdekes tapasztalatokat mutatott, ezáltal is negatív hatást kiváltva a pénzügyi piacok stabilitását illetően. Harmadrészt a pénzügyi válság nyomán kibontakozó reálgazdasági válság mindemellett felhívta a figyelmet a gazdaság ciklikussága mérséklésének fontosságára, ennek tükrében előtérbe került a monetáris politika célrendszerében a reálgazdaságra gyakorolt hatás növekvő jelentőségének felismerése, így a monetáris politika anticiklikus beavatkozási lehetőségének fokozottabb érvényesítése. Ehhez szorosan kapcsolódva a bankszabályozás területén is a válság tapasztalatainak tükrében egyre inkább felértékelődött a pénzügyi intézményrendszer működésében megfigyelhető prociklikus hatás jelentősége, így e hatás mérséklésének irányába tett szabályozási erőfeszítések is legalább annyira fontosakká váltak, mint az anticiklikus szerep érvényesítése.

Kulcsszavak: monetáris politika, várakozások, pénzügyi stabilitás

Gazdasági várakozások szerepe a hazai pénzügyi felügyelés kialakulására gazdaságtörténeti megközelítésben

Varga Bence
vezető felügyelő
Magyar Nemzeti Bank (Budapest)
vargabe@mnb.hu

A hazai pénzügyi felügyelés 19. század második felében történő megszervezéséhez számos tényező hozzájárult, illetőleg több tényező akadályozta a felügyeleti szervek létrejöttét. Előbbi esetben példaként említendőek az előforduló, belső- és külső okokra egyaránt visszavezethető pénzintézeti bukások, úgymint a kockázatvállalási hajlandóság túlzott megnövekedése, külső- és belső csalás, nem kellően hatékony „önellenőrzés", vagy az 1848. évi szabadságharc, az 1873-ben bekövetkezett bécsi tőzsdekrach, az 1899-1902 között lezajlott második búr háború és az 1907. évi New-York-i tőzsdekrach. Utóbbi esetében megemlíthetjük, hogy a pénzintézetek iránti nagyfokú, sok esetben indokolatlan bizalom, a pénzintézetek ellenállása (érdekérvényesítő képessége), valamint a felügyelés működésével kapcsolatos konszenzus hiánya együttesen hozzájárultak ahhoz, hogy hatékonyan működő felügyeleti szerv nem jött létre ebben az időszakban.
A belső- és külső okok metszeteként megkülönböztetett jelentőséggel bírtak a gazdasági várakozások is, melyek szintén érdemi hatással voltak a felügyelés megszervezésére. 1901-ben jutott csődhelyzetbe a Székelyegyleti Első Takarékpénztár, mellyel összefüggésben a többi pénzintézet iránti várakozások szerepét szemlélteti például, hogy id. Daniel Gábor főgondnok, Udvarhely vármegye főispánja a takarékpénztár csődjének hírére, az ott tartott betétek elvesztése következtében más pénzintézeteknél tartott jelentékeny összegű betéteket részben felmondja, hozzájárulva likviditási nehézségeik növeléséhez. Ezen felül a pénzintézeti bukások a gazdasági várakozások következtében hozzájárultak ahhoz is, hogy a pénzeszközök a korábbiaknál nagyobb arányban ingatlanokba, állampapírokba nyerjenek elhelyezést. A várakozások tehát – a pénzintézeti bukások előfordulásán keresztül – közvetett módon, de hozzájárultak a felügyelés megszervezéséhez, 1902-ben tartott parlamenti beszédében Széll Kálmán korabeli miniszterelnök is állást foglalt a pénzintézetek ellenőrzésének szükségessége mellett.
Szintén a várakozásokon keresztül hatott a felügyelés megszervezésének irányába, hogy az 1915. évben, amikor a világháborús cselekmények az Osztrák-Magyar Monarchia számára még kedvezően alakultak, az újjászervezendő Magyarország kiépítése egyik fontos feltételének az állami felügyelés kialakítását tekintették, mivel a háború befejezését követően a megtakarítások nagyobb mértékű elhelyezése volt valószínűsíthető a gazdasági várakozások alapján.

Kulcsszavak: gazdasági várakozás, pénzügyi felügyelés, pénzintézetek

A nem konvencionális jegybanki eszköztár alkalmazásának hatása a devizaárfolyamok stabilitására

Dr. Kiss Gábor Dávid
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
kiss.gabor.david@eco.u-szeged.hu

E tanulmány célja, hogy megvizsgálja a monetáris politika jegybanki mérlegszerkezetre gyakorolt hatását havi idősorok segítségével. A mérleg szerkezetét mind a konvencionális mind a nem konvencionális eszköztár alkalmazása képes befolyásolni, akár a devizatartalék felhalmozásáról, akár a mennyiségi illetve minőségi lazításról beszéljünk. A hitelezési, értékpapír-felhalmozási műveletek, valamint a transzparencia változását kapcsolom össze a devizaárfolyamok stabilitásának vizsgálatával – kitérve a feltételes szórás és az extrém elmozdulások havi szintjére. A vizsgált mintába hét európai jegybank 2006 és 2014 közötti havi mérleg adatai tartoznak, melyek közül egy kulcsvalutát, négy menedékvalutát és további kettő feltörekvő devizát bocsát ki. Egyedül a kulcsvalutával rendelkező jegybank esetében volt szorosabban kimutatható kapcsolat a jegybanki mérleg szerkezete és az árfolyam stabilitása között, ahol a monetáris expanzió az extrém ingadozások illetve a feltételes variancia csökkenését eredményezte.

Kulcsszavak: jegybank, unortodox, mérleg, devizaárfolyam

A költségvetési tanácsok a fenntarthatóság érdekében

Sávai Marianna
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
savai.marianna@eco.u-szeged.hu

A fenntartható és átlátható fiskális politikához hosszú távú jogi és intézményi keretek és garanciák kialakítása szükséges. Olyan intézményi reformokat kell megvalósítani, amelyek az állami kiadások, a költségvetési deficit és az államadósság növekedését előre meghatározott korlátok közé képesek szorítani. A létrehozott intézménynek a többféle funkciót kell betölteni, ahhoz, hogy hatékonyan szembe tudjon nézni a komplex kihívásokkal. A költségvetési tanácsok létrejöttével lehetőség van politikai befolyástól mentesen, a politikai-törvényhozási ciklustól függetlenül működő intézményi horgony létrehozására.
A tanulmány leíró, magyarázó jellegű, a hazai és nemzetközi szakirodalom kvantitatív és kvalitatív eredményeire egyaránt épül. Arra keressük a választ, hogy milyen események kényszerítik ki a költségvetési tanácsok létrehozását, valamint létrejöttük hogyan befolyásolja a fenntartható államadósság menedzselését az eddigi tapasztalatok alapján. Megvizsgáljuk az európai és amerikai gyakorlatot és kitekintünk és afrikai alkalmazási lehetőségekre valamint egy nemzetek feletti költségvetési tanács létrehozásának kérdésére.
A költségvetési tanácsok és a költségvetési szabályok között megfigyelhető egyfajta kölcsönhatás, mely azt mutatja, hogy azokban az országokban ahol működnek költségvetési tanácsok ott a fiskális szabályok is hatékonyabbak, és ahol erősebbek a költségvetési szabályok ott a költségvetési tanácsok is jobban működnek. A kutatás eredménye alapján elmondható, hogy a legtöbb vizsgálatban a költségvetési tanácsok hozzájárultak a makrogazdasági előrejelzési rendszerek javulásához, elősegítették a várakozások lehorgonyzását. Ugyanakkor a tapasztalatok azt mutatják, hogy a középtávú költségvetési célok eléréséhez a költségvetési tanácsok mellett szükség van a tartós politikai elköteleződésre is.

Kulcsszavak: költségvetési tanács, fenntartható költségvetés, államadósság

Az eredményszemléletű államháztartási számvitel bevezetése a nemzetközi tapasztalatok tükrében

Balog Enikő
egyetemi tanársegéd
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
balog.eniko@eco.u-szeged.hu

A modern korban az állami szerepvállalás egyre szélesebb körre történő kiterjedése jelentős anyagi terheket jelent, az egyre növekvő kiadások kigazdálkodása nagy kihívás elé állítja a közösségi döntések meghozataláért felelősöket. Ezért nagyon fontos arra törekedni, hogy az állami feladatokat a szűkös erőforrások minél hatékonyabb, eredményesebb és gazdaságosabb felhasználásával lehessen végrehajtani. A közszféra államszámviteli rendszere évszázadokon keresztül pénzforgalmi szemléletű volt, ami azt jelentette, hogy az alapvető cél a költségvetési bevételek felosztása volt a különböző kiadások között, csak a tranzakciók pénzügyi teljesítésére koncentrálva, hatékonysági mutatókkal kevésbé törődve. Az OECD országok jelentős részében az 1980-as évektől kezdődő New Public Management irányzat támogatói a magánszektorban alkalmazott technikák adaptálását ösztönözték, ami maga után vonta a közszektor számviteli és beszámolási rendszerének megreformálására irányuló törekvéseket. Az elmúlt 20 év alatt az európai országokban az államháztartási számvitel komoly változásokon ment keresztül, ennek ellenére az alkalmazott számviteli rendszerek még mindig heterogének, különbségek nem csak az országok között, hanem az egyes országokon belül a különböző kormányzati szintek között is megfigyelhetők. Jelenleg minden európai ország valamilyen államszámviteli reform különböző szakaszában áll, általános tendenciaként figyelhető meg az elmozdulás az alapvetően pénzforgalmi szemléletű beszámolási rendszer felől a módosított eredményszemléletű vagy eredményszemléletű számviteli rendszer felé. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy még abban az esetben is, ha az alkalmazott számviteli módszertan azonos az egyes kormányzati szinteken, mivel az országok többségében nincs egységes szabályozás, az alkalmazott számviteli megoldások a gyakorlatban nagyon különbözhetnek, ezért a harmonizáció a jövőben is kihívást fog jelenteni az uniós országok számára. A bevezetés az érintett szereplők részéről nagyon komoly és intenzív munkát igényelt és igényel a továbbiakban is. A reformok azonban csak abban az esetben tekinthetők sikeresnek, ha az eredményszemléletű számvitellel előállított adatok beépülnek a tervezésbe, a döntéshozatalba is. A tanulmány célja, hogy bemutassa az európai országokban lezajlott költségvetési számviteli reformok legfontosabb vonásait, kiemelve a legfontosabb hasonlóságokat és különbségeket.

Kulcsszavak: pénzforgalmi szemlélet, eredményszemléletű számvitel, államháztartási információs rendszerek, nemzetközi gyakorlatok

Üzleti hálózatok és klaszterek
2016. november 25. 9.00-10.45
KO 101
Szekcióelnök: Dr. Kosztopulosz Andreász

Stratégiai alkalmazás B2B kontextusban

Dr. Vilmányi Márton
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
vilmanyi@eco.u-szeged.hu

Tarjányi Margit
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
tarjanyi.margit@eco.u-szeged.hu

Tanulmányunkban egy olyan kérdőíves kutatás eredményeit mutatjuk be, amely a hazai vállalkozások stratégiai alkalmazkodási képességét állítja fókuszba, szervezetközi relációban. Kutatásunkban arra kérdésre kerestük a választ, hogy a szervezetek partnerkapcsolatban jelentkező stratégiai rugalmassága miként járul hozzá a szervezetek együttműködésein keresztül a szervezeti siker észleléséhez. A kutatási modell kialakítása során az erőforrás alapú nézőpont, valamint a szervezetek tanulás és tudás alapú elmélete jelentette a kiindulópontot. A vizsgálati kérdés operacionalizálására a B2B relációban felmerülő stratégiai rugalmasság beágyazott szervezeti gyakorlatait ragadtuk meg. A kutatás eredményeként többféle vállalati viselkedési mintázatot azonosítottunk, melyek eltérő eredményt hordoznak mind a szervezetközi együttműködések, mind a vállalatok észlelt sikeressége tekintetében.

Kulcsszavak: szervezetközi együttműködések, stratégiai rugalmasság

Személyesen személyesebb? Az információs technológia szerepe az üzleti kapcsolattartásban

Dr. Révész Balázs
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
reveszb@eco.u-szeged.hu

Prof. Dr. Hetesi Erzsébet
intézetvezető egyetemi tanár
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
hetesi@eco.u-szeged.hu

A vállalatok közötti (hosszú távú) kapcsolatok a huszonegyedik század első két évtizedének fordulóján jelentkező gazdasági válság valamint a társadalmi és gazdasági környezet utóbbi évtizedek során tapasztalt változásainak következtében felértékelődtek, szerepük talán sosem volt ennyire fontos. Ágazatokon, sőt országhatárokon is átívelve kötik össze az üzleti élet szereplőit, akik hálózatokba rendeződve igyekeznek a rövid és hosszú távú céljaik teljesülését biztosítani. A hálózati együttműködések szerepének ilyetén felerősödése jelentős mértékben az információs technológia fejlődésének is köszönhető, hiszen ez tette lehetővé a szervezetközi kapcsolatok nagy távolságokon átívelő, rugalmas és gyors működtetését.
Az információs technológia vállalati teljesítményt befolyásoló szerepével számos tanulmány foglalkozott az ezredforduló időszakában, s a mai napig is ez tekinthető az üzleti élet egyik kiemelkedő kutatási területének. Gondoljunk csak bele, ma már szinte bármilyen üzleti folyamat fejlesztése szükségszerűen együtt jár az információs technológia alkalmazásával, fejlesztésével. Logikusnak tűnik tehát a feltételezés, hogy az információs technológia napjaink gazdasági fejlődésének (egyik) motorja.
Kutatásunk során a vállalatok közötti kapcsolatok egy szűkebb szeletét, a vállalatközi kommunikáció témakörét vizsgáltuk. A hazai a kis- és középvállalkozások körében 2015 év második felében végzett kérdőíves adatfelvétel során arra voltunk kíváncsiak, hogy az információs technológia vállalati célú alkalmazásának rohamos terjedése milyen hatással van a vállalatok közötti kapcsolatok alakulására. Megvizsgáltuk, hogy vajon milyen a személyes kapcsolatok és az információs technológia alapú kommunikációs és interakciós megoldások elterjedtsége, megítélése. A témakörben korábban, 2011 és 2013 között végzett kvalitatív és kvantitatív kutatásaink azt igazolták, hogy a gazdasági válság időszakában bár egyértelmű jelei mutatkoznak az információs technológia térnyerésének a vállalati interakciók rendszerében, mégis (újra) felértékelődött a személyes kapcsolatok szerepe. Vajon a 2015-ös év hozott változást? Beigazolódik hazánkban is a nemzetközi szakirodalom többségét jellemző nézet, miszerint az üzleti hatékonyság záloga az információs technológiaalkalmazás? Tanulmányunkban ezekre a kérdésekre igyekszünk megadni a választ.

Kulcsszavak: B2B marketing, vállalati együttműködések, személyes kapcsolatok, információs technológia

A várakozások kérésköre menedzsment szempontjából: bizonytalanság és kockázatkezelés

Dr. Megyeri Eszter
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
emegyeri@eco.u-szeged.hu

Számos szakirodalom jelzi, hogy az vállalati stratégia kérdései szoros kapcsolatban vannak azzal, hogy milyen megbízhatósággal határozható meg a jövőkép alakulása. Ezek alapján megkülönböztetünk várakozás alapú modelleket, valamint a válasz alapú működési modelleket (Bowersox, Closs, Cooper, 2002). E kutatás keretében a várakozások vállalati szféra területén interpretálható megközelítéseit vizsgálom meg. A 2008-10-es pénzügyi és gazdasági válság a vállalatok külső és belső környezetét intenzíven átformálta. Az üzleti világban a várakozások erőteljesen kapcsolatban állnak a jövőbeli bizonytalanságok kezelési módjával. Vizsgálataim a magyarországi üzleti szereplők várakozásokhoz kötődő megítélését és a jövőbeli bizonytalanság kezelési mechanizmusát vizsgálja egy, az USA-ban már sikeresen alkalmazott kérdőív alapján (Syrett-Devine 2014). Arra kerestem választ, hogy milyen eszközöket használnak a vizsgált vállalatok jövőbeli várakozások bizonytalanságainak enyhítésére.

Kulcsszavak: bizonytalanság, kockázatkezelés, stratégiai menedzsment

Információmenedzsment és gazdaságfejlesztés
2016. november 25. 9.00-10.45
KO Díszterem
Szekcióelnök: Dr. Lukovics Miklós

Tudásvagyon a családi vállalkozásokban

Dr. Málovics Éva
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
malovics@eco.u-szeged.hu

Farkas Gergely
egyetemi tanársegéd
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
farkas.gergely@eco.u-szeged.hu

Kevés cég végezheti ugyanazt a tevékenységet, ugyanazon a technológiai szinten, mint 20 évvel ezelőtt, függetlenül attól, hogy kik a tulajdonosai. A hosszú távú fennmaradáshoz elkerülhetetlen a folyamatos befektetés az innovációba, az új ismeretek elsajátításába, de ugyanúgy a meglévő ismereteket, az értékes hagyományokat is meg kell őrizni. Egyes szakértők szerint az átmeneti gazdaságokban a rendszerváltás után családi vállalkozásokat indító generáció most ér abba a korba, hogy átadja a stafétabotot a következő generációnak. Ez egy összetett folyamat, amely a cégek életében csak tudatos tervezés mellett nem okoz krízist. A család és a vállalkozás közös rendszere azonban összetett és nehezen feltárható. Új ismeretek, új ötletek és víziók nem csak a vezetőkön keresztül épülnek be a vállalkozás életébe, hanem a családtagok is informális tanácsadóként segítik a vállalkozást. A tudásvagyon-gazdálkodás a generációváltás idején válik kulcskérdéssé a családi vállalkozásokban. A családok az általában negatív konnotációval használt nepotizmus alkalmazásakor tulajdonképpen a pénzügyi vagyon saját kézben tartása mellett a tudásvagyon megőrzésére és növelésére törekednek. Számos példát ismerünk, amikor a tudás generációkon át halmozódhat a családi vállalkozásban. Ugyanakkor az is valószínű, hogy egy családon belül ritkán található meg egyszerre a menedzsment, a marketing, és a pénzügyek kiváló szakértője. Miközben az alapítók szeretnék minél tovább megőrizni vezető szerepüket, a fiatal generáció előtt számos lehetséges karrierút van, amik nem feltétlenül hozhatók összefüggésbe a vállalkozás folytatásával. Egy esetpéldán keresztül egy még generációváltás előtt álló családi vállalkozást mutatunk be, ahol a tudásátadás már az utódok gyerekkora óta zajlik, de fiatal felnőttként már ők is új tudáselemeket hoztak a vállalkozásba. A családtagokkal készült mélyinterjúkon keresztül azt akarjuk bemutatni egy pozitív példával, hogy milyen módon lehet felkészülten várni a generációváltást. Hogyan tud egy családi vállalkozás felkészülni az újabb generációk, családtagok megjelenésére, miközben megőrzi a munka és a magánélet egyensúlyát és átadja a vállalkozás folytatásához szükséges tudást és értékeket.

Kulcsszavak: családi vállalkozás, generációváltás, tudásátadás

A felelősségteljes kutatás és innováció szellemiségének gyakorlati szempontjai

Nádas Nikoletta
egyetemi hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
nikoletta930709@gmail.com

Dr. Lukovics Miklós
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
miki@eco.u-szeged.hu

Dr. Udvari Beáta
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
udvari.beata@eco.u-szeged.hu

Napjainkban a tudományos és technológiai fejlesztés elengedhetetlen egy-egy vállalat vagy területi egység versenyképességének javításához, azonban a technikai és tudományos előrehaladás gyakran negatív környezeti, etikai, társadalmi hatásokkal is jár (például gépesítés vs. humán erőforrás szükségessége; állatkísérletek; vagy a genetikailag módosított szervek). E hatások kezelése, az innovációs tevékenységek ambivalens, bizonytalan és nem kívánt hatásainak kezelése napjainak egyik legjelentősebb kihívása lett, melyre a felelősségteljes kutatás és innováció (responsible research and innovation, RRI) választ adhat.

Napjainkra az RRI elméleti háttere letisztult, és egyre több kutatás irányul a gyakorlati alkalmazására vonatkozóan. E tekintetben fontossá vált a társadalom- és természettudományi kutatások integrációja, melyre választ adhat az ún. Társdalmi-Technikai Integrációs Kutatás (Socio-Technical Integration Research, STIR). A STIR arra fókuszál, hogy a rutin, napi döntésekben a kutatók fogékonysági kapacitása növekedjen. E módszert a fejlett országok után elsőként Magyarországon, a Szegedi Tudományegyetemen tesztelték. E kutatás eredményei rámutattak arra, hogy a kutatók poszt-szocialista környezetben történő szocializációja jelentős mértékben befolyásolja a STIR eredményességét, és a módszer módosítására van szükség. Ezen eredmények motiváltak bennünket arra, hogy megvizsgáljuk, hogy a jövő kutatógenerációja esetén megfigyelhetőek-e ezek a sajátosságok. E cél megvalósítása érdekében e kutatás során a STIR módszert adaptáltuk a fiatal generáció sajátosságaira vonatkozóan.

Kulcsszavak: STIR, felelősségteljes kutatás és innováció, természettudományi- és társadalomtudományi integráció

Kvalitatív módszertan alkalmazása és annak hozadékai a gazdaságfejlesztésben – és annak kutatásában

Juhász Judit
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
judit.juhasz@eco.u-szeged.hu

A kvalitatív kutatási módszerek egyre nagyobb teret kapnak a társadalomtudományi kutatások során napjainkban, így a közgazdaságtudományban is. A kvalitatív kutatásokat és az abból származó eredményeket egyre ritkábban éri kritikai meglátás pusztán kvalitatív mivoltukból fakadóan, a kvalitatív módszertan létjogosultsága egyre kevésbé és ritkábban képzi vita tárgyát a tudományos diskurzusban.

Természetesen még mindig él és érezhető azonban az a vita, melynek célja, hogy döntésre jusson a kvantitatív és kvalitatív módszertan megfelelőségéről, és sorrendet állítson fel azok között. Azonban e vita táptalaja egyre inkább veszít erejéből, ahogyan a módszertanok képviselői már nem versenytársat, hanem lehetőséget látnak abban, amit „a másik oldal" tud és képvisel.

Jelen előadás szándéka nem az, hogy a kvalitatív módszertan létjogosultságát alátámassza, sem pedig az, hogy a kvantitatív módszertant bármilyen módon negatív színben tüntesse fel, hiszen elismeri annak minden erényét. Az előadás célja, hogy bemutassa: a kutatások során alkalmazható kvalitatív eszköztár rendkívül sokszínű és összetett. Számtalan lehetőséget biztosít arra, hogy a kutatási célunkhoz leginkább illeszkedő módszertant alkalmazzuk (legyen az etnográfia, részvételi akciókutatás, részvételi megfigyelés, társalgás-analízis, diskurzus-elemzés, narratíva elemzés stb.), és amennyiben ez sikerül, annak hozadéka igen kifizetődő lehet az eredményeinket tekintve.

A kvalitatív módszertani eszköztár megfelelő és kreatív alkalmazása ugyanis a legfinomabb, legérzékenyebb információkhoz is elvezethet, így közelebb kerülhetünk a teljes kép megismeréséhez – annak tudatában ugyan, hogy annak maradéktalan megismerése nem lehetséges. A különböző módszerek lehetőséget biztosítanak továbbá arra is, hogy a „sorok között olvasva" feldolgozzunk non-verbális jeleket is ezzel gazdagítva kutatásunkat, melyek sokszor a verbális jelek által hordozott információkkal ellentétes, de annál fontosabb jelentéstartalmat sugallnak.

A gazdaságfejlesztésben és annak kutatásában a kvalitatív módszerek szélesebb körű alkalmazása új perspektívát nyithat, hiszen számos kvalitatív módszer megengedő a kutatói szerepvállalással, befolyással, részvétellel kapcsolatban a kutatás során, így a cél és akcióorientált kutatási és fejlesztési folyamatokban is kiválaszthatóak azok a módszerek, melyek az adott kutatás/fejlesztés stádiumához illeszkedve az annak megfelelő kutatói jelenléttel és befolyással operálnak.

Kulcsszavak: kvalitatív módszertan, társadalomtudomány, gazdaságfejlesztés

Üzleti hálózat és gazdaságfejlesztés
2016. november 25. 11.15-13.00
KO 101
Szekcióelnök: Dr. Vilmányi Márton

Régi-új irányok a városfejlesztésben: a sétálható városok nyújtotta gazdaságfejlesztési lehetőségek

Dr. Lukovics Miklós
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
miki@eco.u-szeged.hu

Kézy Béla
ügyvezető
Mekakom Tanácsadó Iroda (Nyíregyháza)
kezy@megakom.hu

Szűcs Petra
egyetemi hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
petra.szucs94@gmail.com

A városok – különösen a nagyvárosok – világszerte nyomasztó mobilitási problémákkal néznek szembe, amelyeknek a további súlyosbodása várható, és amelyek eredményes kezelésére a hagyományos keretek közt már nincsen lehetőség. A jelenlegi rendszerek komoly klíma- és egészségügyi kockázatot jelentenek, és gátolják a fenntartható gazdaságfejlődést is.
Ezek a problémák olyan integrált választ igényelnek, melynek része egyik oldalon a relatív közlekedési kereslet csökkentése, másik oldalon pedig olyan mobilitási mix kialakítása, melynek elsődleges célja az emberek (és nem a járművek!) lehető leghatékonyabb mozgatása. Olyan mixre van szükség, melyben a legkevésbé környezetterhelő közlekedési módok játszanak kiemelt szerepet. Egy ilyen mixnek a középpontjában a gyalogos közlekedés áll, és azt egészítik ki más közlekedési módok – elsődlegesen a közösségi és a kerékpáros közlekedés.
A jelenlegi autóorientált városi közlekedési rendszerekről történő átállás – a sétálható városok megteremtése – komplex, átgondolt, részleteiben megtervezett és fokozatosan végrehajtott folyamatot követel meg. Egy ilyen folyamatnak a megtervezéséhez és gyakorlati levezényléséhez kívánunk támpontokat adni, áttekintve a sétálhatóság lehetséges definícióját, a legfontosabb előnyeit, a feltételrendszerét, a lehetséges mérési módszereit és természetesen az átállási folyamat buktatóit is. Ezen túlmenően néhány jó gyakorlatot is megvizsgálunk, melyek tanulsággal és adaptálható ötletekkel szolgálhatnak a városok számára.

Kulcsszavak: lokális gazdaságfejlesztés, városfejlesztés, fenntarthatóság, élhető városok

A terméktér időbeli változása

Elekes Zoltán
egyetemi tanársegéd
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
elekes.zoltan@eco.u-szeged.hu

Térségek nagyobb valószínűséggel alakítanak ki komparatív előnyt olyan termékekben, amelyek részben hasonló tudásbázisra támaszkodnak, mint a már meglévő termék portfólió. Ennek a hasonló tudásbázisnak a mértéke a technológiai közelség (technological proximity), amely többféleképpen számszerűsíthető. Egyes kutatók amellett érvelnek, hogy annál erősebb a technológiai közelség két termék között, minél gyakrabban alakítanak ki országok komparatív előnyt a kérdéses termékpárban, vagyis minél nagyobb az átfedés a termékek előállításához szükséges tudásban (productive knowledge). Amennyiben a termékeket pontokként, a köztük lévő technológiai közelséget pedig élként értelmezzük, egy hálózatot kapunk, amely az irodalomban terméktér (product space) néven vált ismertté.

Jelen kutatásban a fenti irodalomhoz kétféleképpen kísérlek meg hozzájárulni. Egyrészt, a technológiai közelséget számszerűsítő empirikus munkák azt feltételezik, hogy a közelségek rövidebb időtávon változatlanok. A közelségi értékek hosszú távú változásáról jóval kevesebbet tudunk. Másrészt, a terméktér jellemzésére csak az elérhető mutatók igen szűk körét alkalmazzák, további hálózati mutatók értelmezése és időbeli változásának leírása a terméktér kontextusában nem ismert. Ennek megfelelően alapvetően leíró kutatási céllal az alábbi általános kérdésre keresem a választ:

Hogyan jellemezhető a terméktér időbeli változása a termék, a termékpár és a hálózat szerkezetének szintjén?

Ennek a kérdéseknek a megválaszolásához az MIT “The Observatory of Economic Complexity” nevű projektjének keretében közzétett adatbázisára támaszkodom, amely 1964 és 2014 között tartalmaz országok közötti világkereskedelmi termékáramlásokat SITC termékkód-rendszerben, négy karakter szinten. A külkereskedelmi adatok segítségével először számszerűsítem az egyes termékek közötti technológiai közelség mértéket egy együttes előfordulás alapú mutató segítségével. A termék közelség indexek alapján megszerkesztett terméktér időbeli változását pedig hálózati mutatók és hálózati szintű korreláció segítségével jellemzem.

Kulcsszavak: termékek előállításához szükséges tudás, terméktér, evolúció, hálózatelemzés

A magyar filmipar kooperációs hálózatainak evolúciója, 1995-2010

Juhász Sándor
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
sandorjuhasz@ymail.com

Tanulmányunkban az 1995-2010 között készült magyar filmek adatai alapján a hazai film produkciós cégek kooperációi alkotta hálózatok evolúcióját vizsgáljuk. Kutatásunkban a társadalmi közelség, a külföldi kapcsolatok és a tulajdonosi háttér befolyását elemezzük a játékfilm produkciós cégek együttműködéseinek változása tekintetében. A filmipar egy hazánkban is egyre nagyobb jelentőségű kreatív iparág, melyre jellemző a vállalkozások projekt alapú szerveződése és az intenzív kooperáció. Az elemzés különleges kontextusát azonban a rendszerváltás okozta magyar gazdasági átalakulás adja. Hazánkban csupán a ’90-es évek politikai és gazdasági átmenete nyitotta meg a lehetőséget a cégek közötti nyílt kooperációhoz, ami a cégek közötti hálózatok szerveződésének érdekes elemzési keretet biztosít.
A produkciós cégek kapcsolatrendszerének evolúcióját 1995 és 2010 között vizsgáljuk, szimuláción alapuló, sztochasztikus aktor-orientált modellek segítségével. A sztochasztikus modellek révén azonosítani tudjuk a hálózatok időbeli változását befolyásoló szerkezeti, páronkénti és egyéni jellemzőket. Elemzéseink eddigi eredményei alapján elmondható, hogy a magyar filmgyártás produkciós cégei alkotta hálózatok egyre komplexebbé váltak, a partnerek partnereivel történő együttműködés egyre fontosabb szervező erővé vált. A külföldi kapcsolatok jelentősége fokozatosan erősödött, míg a cégek azonos rendezőkhöz fűződő munkakapcsolatai – esetünkben társadalmi közelsége - idővel egyre kevésbé segítette a produkciós cégek együttműködéseinek kialakulását. A tulajdonosi háttér– azaz az állami vagy magán tulajdon – nem befolyásolta érdemben a kooperációk születését. Tanulmányunkat a magyar filmiparhoz kapcsolódó hálózatokon alapuló kutatások további lehetőségeivel zárjuk.

Kulcsszavak: filmipar, hálózat, közelség, evolúció

Gazdaságpolitikai szabályozás III.
2016. november 25. 11.15-13.00
KO Díszterem
Szekcióelnök: Dr. Farkas Beáta

Kapitalizmus és demokrácia a globalizáció tükrében

Pontet Julianna
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
pontet.julianna@gmail.com

Mind a klasszikus, mind a kortárs összehasonlító, illetve a nemzetközi politikai gazdaságtan foglalkozik azzal a kérdéssel, vajon milyen kapcsolat van demokrácia és kapitalizmus között. A kérdésre adott válaszok koronként és iskolánként eltérőek lehetnek. Találkozhatunk pesszimista felfogással, miszerint a demokrácia és a kapitalizmus akadályozzák egymást, míg az optimista álláspontok szerint épp ellenkezőleg: a demokrácia és a kapitalizmus támogatják egymást. Ahogy a demokrácia és a kapitalizmus fejlődött és terjedt a világban, úgy alakultak ki a kapitalizmus különböző változatai és a demokrácia eltérő típusai. Ez a tény többek között azt a kérdést veti fel, hogyan kombinálhatóak a kapitalizmus és a demokrácia különböző változatai egymással.
Mindeközben a fejlett nyugati társadalmakban a demokratizálódási hullám és a gazdasági globalizáció következményeként egyértelműen a demokrácia és a kapitalizmus vált elfogadottá és elterjedtté, és e politikai, illetve gazdasági rendszer nem rendelkezik más alternatívával. Ugyanakkor többek között a válság okot adott arra, hogy a kapitalizmusba vetett bizalom megrendüljön, ahogy olyan problémák, mint a növekvő egyenlőtlenségek, vagy akár a migráció okozta kihívások miatt egyes országokban sok kritika éri, illetve társadalmi elégedetlenség övezi a demokráciát. E megállapítások tükrében érdemes vizsgálni, hogy a globalizáció miként alakítja a politikai-gazdasági rendszereket, illetve azok közötti összefüggéseket, vagyis a kapitalizmus és demokrácia kapcsolatát a fejlett országokban.
A fentiek alapján e kutatás azt vizsgálja, vajon milyen kapcsolat van a modern kapitalizmus és a modern demokrácia között a globalizáció korában. Az elemzés igyekszik választ adni arra a kérdésre, hogy a kapitalizmus és a demokrácia miként képesek alakítani egymást, továbbá rávilágít arra is, hogy a különböző politikai rendszerek ismérvei hogyan illeszkednek a kapitalizmus különböző változataihoz.

Kulcsszavak: kapitalizmus, demokrácia, globalizáció

Megoldhatja-e a segélyezés a gyógyszerhez jutást a fejlődő országokban?

Szpisják Nóra
PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
szpisjak.nora@eco.u-szeged.hu

Dr. Udvari Beáta
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
udvari.beata@eco.u-szeged.hu

A 21. század globális kihívásai közé tartozik a fejlődő országok elmaradottsága, a szegénység, a járványok elleni küzdelem. A fejlődő országokban, de különösen a fekete-afrikai régióban, az egészségügyi járványok meglehetősen komoly hatással járnak: társadalmi és gazdasági hatásai egyaránt vannak, amelyek napjainkban már nem csak magát az országot érintik, hanem nagyon könnyen világméretű járvány válhat belőlük. A 2013-ban, Guineából elindult Ebola-járvány is súlyos következményekkel járt elsősorban a fekete-afrikai térségben, valamint a HIV/AIDS járvány is megemlíthető a sorban.

A helyzetet súlyosbítja az, hogy a fejlődő országokban a gyógyszerhez jutás meglehetősen nehézkes. Ennek megfelelően például a Millenniumi Fejlesztési Célok (2000-2015) 6. és 8. célja is szorgalmazta a gyógyszerhez jutás fejlesztését, valamint a Fenntartható Fejlesztési Célok (2016-2030) 3. célja is kiemelt prioritásként kezeli azt, hogy mindenki hozzájusson a szükséges gyógyszerekhez. Mivel már 2000 óta indultak kezdeményezések e célok elérésére, így egyértelműen felmerül a kérdés: vajon a nemzetközi összefogás hogyan jelent még és milyen eredményeket ért el?

E kutatás során két területet emelünk ki: egyrészt megvizsgáljuk, hogy a hivatalos fejlesztési támogatás milyen mértékben irányult a gyógyszerhez jutás fejlesztésére, másrészt az innovatív fejlesztésfinanszírozási eszközök közül elemezzük az előzetes piaci kötelezettségvállalás (Advance Market Commitment, AMC) eszközét, melynek legfőbb célja a vakcinákhoz való hozzáférés szélesítése. Ezek elemzése elsősorban a fekete-afrikai országokra koncentrálódik.

Kulcsszavak: járványok, hivatalos fejlesztési támogatás, innovatív fejlesztésfinanszírozás, Fekete-Afrika

A piacszabályozás minősége Magyarországon európai uniós kontextusban

Dr. Pelle Anita
egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
pelle@eco.u-szeged.hu

Fekete Boglárka
doktorjelölt
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
fekete.boglarka@eco.u-szeged.hu

Végh Marcell Zoltán
doktorjelölt
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
vegh.marcell@eco.u-szeged.hu

Magyarország EU-tagállam, így egymással párhuzamosan értelmezhető a nemzeti piaca és az EU-s belső piaci tagsága. A magyar vállalkozások működhetnek kizárólag a hazai piacon, vagy lehetnek nemzetköziek, illetve nemzetközi vállalkozások is nagy számban működnek Magyarországon. A vállalatok magyarországi működését számos hazai törvény szabályozza, amelyek közül a versenytörvény az egyik legalapvetőbb. Az ún. szabályozott iparágakban a kifejezetten az adott piacra vonatkozó jogszabályok is meghatározóak. Az EU-ban emellett számos EU-szintű keretjogszabály (irányelv) van érvényben, amelyekhez a nemzeti jognak igazodnia kell. Egy-egy tagállam jogrendjének EU-konformitása az EU jelentéseiből megismerhető, értékelhető.
Vizsgálható továbbá a nemzeti szintű jogszabályi-intézményi-üzleti környezet. Globális szinten az országok versenyképességéről a legátfogóbb képet a Világgazdasági Fórum évente megjelenő jelentései nyújtják. A Globális Versenyképességi Index alindikátorai között szerepelnek olyanok, amelyek a szabályozási környezetre vonatkoznak. Az egyes országok pontszámai az adott országban működő hazai és külföldi vállalatok vezetőinek megkérdezésével alakulnak ki, így ezek valójában azt tükrözik, hogy az üzleti szféra hogyan vélekedik az adott országról. Kutatásunkban megvizsgáljuk ezen alindikátorokat Magyarország és a többi EU-tagállam tekintetében. Emellett egyes magyar illetve magyar vonatkozású uniós versenyjogi esetek vizsgálatát és értékelését is elvégezzük, továbbá tömören áttekintjük a belső piaci szabályozással kapcsolatos, Magyarországgal szembeni uniós kötelezettségszegési eljárásokat (pl. közbeszerzés). Fő következtetésünk, hogy Magyarországon a piacszabályozási környezet uniós viszonylatban annyira gyenge minőségű, hogy már az egészséges piaci működés akadályát jelentheti.

Kulcsszavak: piacszabályozás, versenyképesség, Globális Versenyképességi Index

Monetáris és fiskális élénkítés és az amerikai kereskedelmi űrhajózás – a NASA COTS-programban részt vevő vállalatok finanszírozása

Dr. Kiss Gábor Dávid
egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar
kiss.gabor.david@eco.u-szeged.hu

Az amerikai űrkutatási hivatal egy évtizede fogalmazta meg a „Kereskedelmi Orbitális Szállítási Szolgáltatások” programját, amelyben alacsony földközeli pályára előbb teher, majd személyszállítási követelményeket támasztott az általa támogatott magán űrhajózási cégek számára. Jelen tanulmány ennek a programnak a lépéseit, finanszírozásának hátterét mutatja be, kitérve az egyes vállalatok bemutatására, rávilágítva arra, hogy a program eredeti célcsoportjából egyedül egy innovatív vállalatot sikerült felnevelni, a többi résztvevő a repülési-védelmi szektor hagyományos képviselőiből áll. Munkánk végén az iparág előtt álló hosszú- és középtávú kihívásokat foglaljuk össze, külön kitérve a programot életre hívó Nemzetközi Űrállomás 2024-es várható nyugdíjazására.

Kulcsszavak: NASA, COST, magvető tőke

Jegyzetek:

Jegyzetek:

Jegyzetek:

Jegyzetek: